

Năm b̄y tūi, v̄i cái b̄ng to quá kh̄ trên thân nḡ i còm c̄i, c̄ng cái đ̄u ba ch̄m trái đào l̄ loét bôi vôi đ̄ kh̄ p̄ n̄i,

tôi ôm m̄t b̄c áo qūn nho nh̄ v̄a khóc thút thít, v̄a nhìn M̄ nh̄ van l̄n, xin đ̄ng đ̄u i tôi đi. M̄ v̄n th̄n nhiên nḡ i ăn tr̄u, x̄a thūc và nói l̄m nh̄m đ̄u gì đó mà cho t̄i b̄y gī ḡn năm m̄ i năm tôi v̄n còn nh̄ cái hình ̄nh h̄i hùng ̄y.

B̄t c̄ m̄t nḡ i bình th̄ng nào có chút kīn th̄c v̄ ch̄ nghĩa, cũng có th̄ d̄ dàng vīt v̄ M̄ c̄a mình m̄t cách nhanh chóng! Vì đó là nh̄ng gì mình th̄ng yêu, tr̄n gī nh̄t v̄ nḡ i đã sinh ra mình. M̄ là t̄t c̄ c̄a cūc đ̄i chúng ta.

Nh̄ng v̄i tôi thì nḡ i l̄i! Tôi đã c̄m bút vīt ḡn hai m̄ i năm, tôi cũng mūn vīt v̄ M̄ tôi, b̄i vì sūt cūc s̄ng th̄i th̄ u nh̄ tôi đã nói t̄ khi b̄y tūi t̄i khi tr̄ng thành, tôi luôn s̄ng xa M̄. Trên ba m̄ i năm l̄u vong x̄ nḡ i và b̄y gī l̄i càng xa h̄n! M̄ tôi đã ra đi vĩnh vīn v̄ n̄i ch̄n Ph̄t đ̄i! Tôi ch̄c nh̄ th̄! Vì sūt cūc đ̄i c̄a M̄, Nḡ i ch̄a h̄ gīt m̄t con kīn nói chi h̄i ai!

M̄ tôi qua đ̄i tính đ̄n nay là đúng tám tháng ch̄n! Đã nhīu đêm thao th̄c, tôi mūn vīt v̄ M̄ nh̄ m̄t tr̄ng gìn gī cho riêng mình sūt cūc đ̄i và cho con cháu đ̄i sau đ̄c đ̄ bīt th̄ h̄ cha chú chúng, bīt v̄ n̄i kh̄ c̄a nh̄ng con nḡ i b̄ sinh ra trong chīn tranh và cūc s̄ng h̄ l̄y trong chīn tranh tàn kh̄c, l̄n đói nghèo. Và cũng đã nhīu, nhīu đêm tôi c̄ tr̄n tr̄ nh̄ th̄! Có nh̄ng đêm tôi khóc âm th̄m trong phòng vīt c̄a tôi. Tôi c̄nén tīng khóc s̄ v̄ con nghe, nh̄ng cũng có đôi l̄n không th̄ kīm h̄m n̄i th̄ng nh̄ M̄, tôi đã khóc n̄c lên, làm v̄ tôi th̄c d̄y nḡngác sau đó m̄i hīu. Và r̄t nhīu đêm, r̄t khuya, r̄t sâu l̄ng trong tīm th̄c ngu nḡ, tôi b̄t máy xem l̄i nh̄ng th̄c phim quay nh̄ng ngày đám tang c̄a M̄ ̄ quê nhà mà tôi không th̄ v̄ đ̄ tang cho M̄.

Và đ̄ đ̄nén nh̄ng c̄m xúc th̄ng nh̄ đó, đã đôi l̄n tôi nḡ i vào bàn máy, đ̄nh vīt v̄ M̄. Nh̄ng tôi l̄i không th̄ nào vīt n̄i m̄t câu! Tôi đã đ̄c hàng ch̄c bài vīt v̄ M̄ theo th̄ tùy bút c̄a nhīu tác gī. ̄ đó ch̄ là nh̄ng th̄ng yêu d̄ng tr̄n v̄ M̄. Tôi ch̄a th̄y m̄t bài vīt nào khác h̄n! Đó là lý do mà tôi không dám vīt v̄ M̄. Là m̄t nḡ i c̄m vīt còn chút t̄ tr̄ng, tôi nghĩ là đã vīt v̄ M̄ thì ph̄i vīt nh̄ng gì mình nghĩ v̄ M̄, dù r̄ng đó là ý nghĩ c̄a tūi th̄ còn non đ̄i m̄t th̄i!

Năm nay mùa Vu Lan lị s p t i, tôi l y can đ m vi t tùy bút này, nh m t b t đ u tr l i v i vãn ch ng sau g n m i năm b bút không vi t!

*

Ba tôi là m t thông đ ch viên ti ng Pháp cho ông qu n tr ng qu n Diên Khánh thu tôi ch a ra đ i. Ông t Bình Đ nh, làng M Chánh, vào đây sinh s ng mang theo hai ng i con riêng, đó là ch tôi và anh tôi. M tôi có m t ng i con riêng, y là anh Hai tôi; anh g c ng i Hoa chính th ng! Ba anh l y M tôi đ c m t năm thì đi theo Vi t Minh và không lâu sau b b n ch t m t xác i Đ i Đ i n đông. Th i y chi n tranh đang leo thang ghê g m. B n Pháp “g ch m t” c năm ba b a t Nha Trang kéo lên càn quét, b n phá và b t đàn bà, con gái hãm hi p! M tôi tuy m t con nh ng đ p vô cùng s c s o! Ông Ngo i tôi th i sinh ti n th ng nói đùa nh v y. Ông nói v i khuôn m t h ê: “M mà y đ p nh t Diên Khánh!” Và cũng chính cái đ p s c s o y, nó đã h i M tôi. M i l n b n Pháp càn phá, Ông tôi đ n M và các C u, Dì ch y tu t lên Thanh Minh tránh n n! Có nh ng khi không k p, Ông tôi nh t M vào b lúa r i ph i l p b ng nh ng hình th c che đ y đ qua m t b n Pháp “g ch m t”. Nh ng r i vì cái v t Vi t Minh c a ng i ch ng, M tôi cũng b chúng b t và hành h tra t n đ n m t trí (dù r ng ch chút chút). Thú th t, khi l n lên chút n a tôi cũng tò mò mu n h i các C u, Dì v kho ng th i gian M tôi b b t và b b n Pháp tra t n nh th nào, nh ng tôi không dám h i vì còn mu n gi m t cái gì đó v m t ng i M cho dù đó là s đau kh t t cùng. M y Dì tôi thì nói, đ i khái t i Pháp cho ng i vào thùng phi v i b t xà phòng, chúng l y g y g c gỗ vào m n thùng; r i sau đó chúng cho treo lên xà nhà đ u chúc ng c xu ng và chúng đánh!

Thú th t cho đ n bây gi , vì hoàn c nh đ y đ a tôi không bi t Ba M tôi l y nhau t khi nào! Tôi ch bi t, sau hòa bình l p l i, năm 1957 ch k tôi ra đ i.

Năm sáu tu i, Ba tôi m t sau m t c n b nh ng! Trong ba đ a em trai tôi, đ a nh nh t m i v a bi t l y, b n tháng tu i. H i đó, nhà tôi i Diên An, xeo xéo tr c nhà là cây D u Đôi, mà nh ng ai đã t ng đi qua Qu c L M t Diên Khánh ho c C i L Tuy n đ u bi t vì nó vô cùng to l n, tu i th m y trăm năm, nay v n còn. Lúc y, c n b c phát c a M tôi đang thành hình, nh ng t t ... M v n bán bánh mì tr c nhà h ng đêm, nh ng có nh ng tri u ch ng không n!

Năm sau là M u Thân! Tình hình chi n s nh m t n i “súp de” không l i thoát ph i bùng v . Quân đ i mi n B c tràn vào mi n Nam nh n c lữ v b , tr i kh p m i mi n! Và căn nhà thân yêu c a M tôi là n i đ gi t ng i! Tr v sau khi s tán i nhà Ông Ngo i tôi trên Thành, b y tu i, tôi đã th y nh ng cái chân, nh ng cái tay và nh ng đôi gi y có nh ng bàn chân trong y v t đ y trong nhà và sau v n n nhà M tôi! Bà b t đ u m t trí t y.

M Treo

Tác Giả: Vũ Đình Kh.

Chúa Nhật, 15 Tháng 8 Năm 2010 06:35

B y tu i, v i t i l m t th i th u kh ng khi p! M c th r t t t i, c c anh ch t i v i con dao c t b n h m i trong tay, khi c n i n x u t h i n. Hai l n m t ng i ph i ng u, hai l n th y chi n tranh t n s t tra t n gi t ng i d i trong M nh m t nh c h i n h t m th c kh ng bao gi q u n.

R i c n h ng ng y, M b t d u i l a n g t a n g d y d o! N h t n h n h ng th d c v e n d n g! M t ng i m t t r i d i l a n g t a n g, t t n i e n p h i c c a i g i x y d n! M b x e n h a b i n h M c n! M y m a kh ng ch t, ch b s x i!

H i d o ch a c C i L Tuy n. Chi n tranh, ng y c n g l e o t a n g a c l i t! Q u n d i N a m T r i u

Tiên, m t đ ng minh c a M cũng tham gia chi n tr ng Vi t Nam. H đống bên kia Đ i Đ i n Tây, vì v y chánh ph Vi t Nam C ng Hòa b t đ u m con đ ng C i L Tuy n đ ph c v chi n tr ng. Căn nhà M tôi b c t xén m t m nh, và chính quy n đ ng th i ch u b i th ng. B nh m ngày càng n ng. Ông Ngo i tôi bèn b t cô con gái xinh đ p nh t v Thành (cách không h n hai cây s), cho m t m nh đ t T đ ng, đ ng lên căn nhà g ch s xài.

Tôi s ng trong s s t trong căn nhà này v i M cùng các anh ch em. Tôi không bi t mình có th “b chém” b t c lúc nào! Còn các anh ch em thì sao? Thú th t, đ u này tôi không nh m!

M nh đ t nhà Ông Ngo i tôi l n l m! L i cây trái um tùm! Ông tôi là xã tr ng, kiêm th y b c thu c B c, coi m ch nên cũng khá gi . Ông nuôi M . M l i nuôi chúng tôi... b t bình th ng. M t hôm, tôi không nh vì lý do gì, M xách cây đòn gánh r t tôi ch y chí ch t! Tôi ch y bằng bằng nh con ng a non sang nhà Ông c u c u! Ông tôi lúc đó đã g n chín m i, kh e qu c th c, đ ng ch ng g y đi quanh v n. Tôi la lên: “Ông i! M đánh con!” Ông nhìn tôi “hóa gà ra cu c” r i qu t g y túi b i vào tôi, may mà tôi tránh thoát! Thì ra Ông cũng đã b t đ u l n. Nh ng Ông ch y nhanh l m! Cây g y đ u r ng đen nhánh mà Ông qu t túi b i, g y t ng ng n cây, b i chu i làm tôi ho ng h t vô cùng. Tôi la lên: “Ông i! Con là th ng Tèo đây mà!”

M thì đ u trên! Ông thì đ u d i ch n ngang! Tôi túng th b ng đ i vào nhà Ông! Bà Ngo i tôi cái tay qu t qu o có t t, ôm cháu hét: ” Con M. kia, mà dám đánh cháu bà á? Xéo ngay! Ông n a, dám đánh cháu Bà á!”. Ông tôi, lúc b y gi m i nói: “ a, Th ng Tèo th ng mua ph cho tao ăn ph i không?”

R i Ông m t, sau đó Bà cũng m t, sau m t th i gian r t ng n. M không bi t đ a vào ai sinh s ng. M nh đ t giao cho h hàng bán, h gi ti n, r i mua g o cho M và chúng tôi s ng t ng ngày.

B y tu i, tôi bi t th nào là đói! Tôi kh i cho M gi ng tr u, tr ng cho M nh ng cây cà, cái rau đ M buôn bán s ng qua ngày v i đàn con. M y ông anh, bà ch b t đ u phân chia t tán v i h hàng. Chúng tôi trông ngóng t ng ngày phía N i tôi t Bình Đ nh đ tâm t i, nh ng h v n làm ng nh không có nh ng m nh đ i manh mún máu th t đau kh i Diên Khánh này!

M t hôm, M tr v v i m t ng i buôn bán chung ch . Ng i đàn bà lam lũ k r ng: m t

M Treo

Tác Giả: Vũ Đình Kh.

Chúa Nhật, 15 Tháng 8 Năm 2010 06:35

ngái nào đó, bißt Mß có bßnh, nên khi trao đßi buôn bán, lß ra khi thßi tißn chßnh bình thßng, thì bà ta bßo Mß thßi hßt sß tißn trong túi cßa Mß cho bà; và Mß đã trút hßt sß tißn trong túi cho bà ßy!

Thßm hßa đßn! Tôi phßi đi! Tôi còn cß mßt tßng lai trßc mßt! Tôi phßi hßc hành! Bßy tußi, tôi đßn trßng dßm ba hôm rßi lßi nghß hßc, cß thß đã hßn năm...

Ngày ra đi vßi “cái bßng chßa vßt mßt”, vßi cái đßu trßc lßc loang lß đß cßa màu vôi ăn trßu, tôi mßu máo trì nßu: “Mß ßi! Cho con ß lßi vßi!”. Mß thßn nhiên nhai trßu và xßa thußc nói lßm nhßm đßu gì đó mà cho tßi bßy giß tôi không hißu! “Mß ßi! Mß đang nhai trßu cßa gißng trßu con đßng lên cho Mß đó, bißt không?”. Mß cßi cßi, nói: “Đi! Đi cho khußt mßt tao!”. Tôi xách bß áo qußn đß dßy theo ngßi bà con vß đßi phß bßt đßu cußc sßng mßi.

Hình nhß tôi gißn Mß! ß tußi thß khoßng thßi gian ßy, tôi không bao giß trß vß trong mßy năm, dù ß cách xa Mß không đßy nßa cây sß!

Mßy năm sau, tôi mßi trß vß! Mß vßn ngßi đó, nhß đßng rßu, vßn nhß nhßch nhai trßu và xßa thußc ß vßnh môi.

- Hút thußc không? – Mß hßi.

- Hút!

- Xß tßm lßch trên tßng, tao vßn cho đßu thußc!

Tôi làm theo. Mß vßn cho tôi đßu thußc lá đßu đßi... to tß chßng!

- Mà y là ai? Vào nhà tao cßn gì?

Tôi đứng dậy, bước ra sau vườn, muộn khóc, nhúng khóc không nỡ. Hai bà Dì ở bên cạnh an ủi, tôi vẫn mãi lòng, nhúng không khóc!

Mười hai tuổi, tôi nghĩ rằng không có nhúng đứng trước nào khôn lớn hơn tôi với mái tóc hình thóc! Là một người thích chụp ảnh, làm phòng tối và rửa phim ảnh, mười hai tuổi mười hai tuổi của tôi đi bộ này qua nhúng hình ảnh chụp lên lút khiêu dâm, tôi nhúng gái điếm làm tiền thóc mớ đi đứng con nít với thành niên mà ngó mười và ngó mười Nam Triều Tiên mua vui chơi, tôi đã đứng in ra. Cảm giác ban đầu là thóc a chí tò mò, sau đó bước đầu sự hãi và rồi sau đó nó nhúng một người nghĩ người p mà mình phải theo. Tôi thấy mình chai lì cảm giác thế đó, dù đôi khi muộn chơi nhúng.

Làm thân đi ăn uống, nhúng tôi biết thân phận mình kém. Mười hai tuổi, buồn gì sáng tôi và chơi tôi phải thóc dậy làm việc thế lúc trời còn tối đen. Chơi tôi thì lo giặt giũ quần áo, nấu cơm cho cả nhà có mười hai nhân miệng. Còn tôi thì phải “retouch” nhúng người thợ chụp ảnh cho khách, tối buổi giặt, ăn với vã rồi rửa ảnh chụp, rửa ảnh chụp để trên trời nhúng. Nhiêu đêm với sáng nhúng với, tôi ngó người bước khóc ngon lành trước mặt màn ảnh sáng lóa trong một vòng tròn nhúng.

Tôi nhớ:

“Mười! Sao buồn con, đứng con khổ thế này!”.

Có nhúng đêm đang ngủ mê mớ, tôi chơi với mình vì hai bắp chân buồn với bắp đau đi nhúng. Tôi cũng khóc nhúng lên trách Mười, sao sinh tôi ra trên cõi đời này làm gì, rồi buồn bê tôi. Sau này, tôi biết mình buồn thiếu dinh dưỡng vì thiếu ăn nên buồn với bắp. Vì thế, tôi thóc nhúng trên lánh Mười mãi khi có bắp trên với nhà Ngoi.

Một hôm, Dì tôi nói:

“Mười này, hôm trước ăn cơm thóc dành cho heo tao buồn trong lu!”.

Tôi vào nhà bếp giúp, thấy bếp trên trên. Tôi ăn cơm giúp nhà ngó mười bà con, nhúng nhúng

đem v cho M , r i cũng l ng l ng đi!

Chi n tranh c tàn phá và gi t ng i m t cách kh ng khi p. Tôi lo h c nh y vì h c tr m t năm. N i s chi n tranh và cái ch t b t đ u rình mò tu i thanh niên chúng tôi th i đó. “R t Tú tài, Anh đi Trung sĩ...” l i càng ám nh tôi h n. Dù có đi lính, tôi v n mu n tr thành m t sĩ quan quân đ i h n là m t anh trung sĩ b t đ c chí! Tôi m i mi t h c...

Chi n tranh k t thúc b t ng ! Ch m t năm, mà c m t xã h i mi n Nam không còn đ t đ s ng. M i b y tu i, cu i năm 1975 tôi có gi y gi i trình đi n xã. Ông xã đ i tr ng h i tôi:

“M i b y tu i, mà mày đòi tình nguy n đi b đ i à? Th ng này ngon!”.

Tôi ú , ông đ a ra t gi y có ch ký c a tôi, v vi c xin tình nguy n vào b đ i! Tôi b o, tôi không bi t gì! Ông đ u i tôi v . Trên đ ng v , tôi m i ch t nghĩ ra, ai đã làm t đ n này. Tôi khóc cho thân ph n tôi đòi, có M mà nh không có c a mình! Năm sau, tháng Hai tôi tình nguy n đi b đ i, tôi không mu n b ng i đ y tôi ra kh i nhà mà không m t l i... to ti ng. Ngày lên đ ng nh p ngũ, tôi v thăm M l n cu i. M v n ng i đó, nh đã t ng ng i m i m y năm v i cái r con con đ ng cau tr u và m i mê x a thu c. Tôi mu n ôm M mà đi! Nh ng có m t cái gì đó, nh vô hình ngăn c n. Tôi c nu t n c m t, chào M , r i đi. Đi mi t đ n hai m i m t năm! (Vài tu n sau, ngày tôi đi, công an T nh, công an Huy n, công an Xã b t đ u tra v n M , v tôi; vì tôi là công an biên phòng c p tàu nhà n c. M b t đ u l n t nh l i t đó! M y bà Dì vi t th qua tôi, đũa: Nh s công an mà M mày t nh l i!)

Năm Canh Thìn, bà ch k gi i đi n tho i qua Canada, báo M b b nh n ng ch c ch ng qua c n này. Thú th t, tôi ch a h nghĩ s tr v m t n i ch n, mà tôi gi i là quê h ng, t qu c, m t qu c gia luôn ch a đ ng s thù h n muôn đ i gi a ng i đ ng t c c i ngu n! Có nh M , gia đ i nh, tôi ch gi i th thăm h i và gi i ti n v cho M và anh em dù không nhi u. Bà ch tôi gi n khi nghe tôi trình bày nh trên, nói:

“Mày không v , coi nh tao s xé tang c a mày, không cho đ tang M !”.

Hai v ch ng, cùng b n đ a con ph i tr v quê h ng.

M Treo

Tác Giả: Vũ Đình Kh.

Chúa Nhật, 15 Tháng 8 Năm 2010 06:35

Ngày chúng tôi tr về , thì c n b nh c a M cũng phai đi. M n m trên gi ng, ôm đ u tôi r ng r ng khóc:

“Đi hai m i m t năm, m i ch u v !” Bà ôm t ng đ a cháu h i han.

Tôi đ y M trên chi c xe lăn đi d o quanh xóm, d n M đi u ng cà phê các ti m. Tôi mu n khoe r ng: tôi cũng có m t ng i M nh ai, dù năm tháng đ u có xót xa cho c M và tôi!

Căn nhà v n t i om nh cũ! Tôi bàn v i v đ p c căn nhà xu ng, xây cho M m t căn nhà m i tinh nguyên. V tôi đ ng ý, m y ông anh bà ch thì không m y hài lòng, vì l ra s ti n y nên cho h thì đúng h n, ch M tôi già r i sao mà ch ng đ c! Tôi đ p nhà và xây cho M m t căn nhà khang trang v i v i ba gian theo mô th c ph ng Tây. M v n là M muôn đ i c a chúng con! Cu c đ i M đã kinh qua quá nhi u đau kh và túng nghèo. Khi tr ng thành, có gia đình, có con cái lúc đó, chúng ta m i bi t tình M bao la nh th nào!

trong cái diên, có cái trí nh c a ng i diên.

Hôm chúng tôi đi, M c đ ng d y kh i chi c xe lăn, ôm chúng tôi khóc r òng. M b o:

“Chúng mày ráng v thăm M ! M ch ng s ng bao lâu!”

đ i, con ng i có ti n th ng sinh ra l nghĩa! T khi tôi c t nhà cho M r i ra đi, bao nhiêu bà con đ n thăm vi ng M ! Phía N i tôi t Bình Đ nh cũng vào thăm! M cũng vui l m, b qua t t c ! Hai năm sau, chúng tôi tr về l n n a. L n này, M đã b li t toàn thân, ch m t cánh tay ph i là còn ho t đ ng đ c! Chúng tôi làm m t cái l th ng th tu i 78 th t l n cho M , theo nghi th c c a ng i Hoa nh ông anh C tôi mu n. Bà con dòng h , hôm đó đông l m! L n đ u tiên trong đ i, tôi th y M cúng vái ch Ph t, cánh tay còn l i rung v i nén nhang đ y khói t a! M v a vái ch Ph t, T tiên, M v a khóc! Tôi cũng khóc theo! L n đ u trong đ i, tôi khóc tr c m t M và m i ng i! M t M ng i sáng khi nh ng món quà đ c m ra. M c i móm mém, mà su t cu c đ i tôi ch a h th y M c i. Tôi cũng c i, nh ng n c m t vòng quanh.

M Treo

Tác Giả: Vũ Đình Kh.

Chúa Nhật, 15 Tháng 8 Năm 2010 06:35

Năm sau, ngày 30 tháng 11 năm 2005, tôi gọi đi n tho i v bà ch k . Ch h t ho ng b o: “M s p đi r i! M c b o ch em v m i ch u đi! Ch đi n em nhi u ngày r i mà không g p!”. Thì ra, trong c n h t ho ng, ch đã g i tôi s cũ! Đó là lúc m i hai gi đêm bên này, t c ba gi sáng Vi t Nam. Tôi bi t, M đang “nu i” tôi nh ng d n d ch a ch u đi trong thanh th n. Tôi b o ch đ a đi n tho i cho M , tôi mu n nói đôi l i. Tôi nói v i M , vì th i gian c p bách quá, nên tôi không th l y vé máy bay v ngay đ c, mong M tha l i t i b t hi u tr c gi l m chung c a M ! M i i trong đi n tho i r i l m d n.

Tôi khóc n c lên trong đi n tho i: “M i! Làm ng i sao kh th này! K p sau, luân h i xin làm con chim bay mãi t n tr i cao!”

M đi vào ch n Ph t đài vĩnh vi n, lúc 5 gi 16 phút ngày 1 tháng 12 năm 2005.

Tôi ch c th !

(Kh i vi t: 1/8, hoàn t t 1:35 am 2/8/2006
Vancouver, Canada)

Vũ Đình Kh.

(Mùa Vu Lan vi t cho M)